

III SYNOD
ARCHIDIECEZJI
LUBELSKIEJ

III SYNOD ARCHIDIECEZJI LUBELSKIEJ

Kościół – dom i szkoła komunii
2021–2025

Lublin 2025

Przewodniczący zespołu redakcyjnego

ks. Jarosław Marczewski

Redakcja części prawnej

ks. Leszek Adamowicz

Logo

ks. Paweł Szczygliński

Projekt okładki

Marek Mróz

Skład i przygotowanie do druku

Krystyna Dziadczyk, Katarzyna Szot

Redakcja i korekta

s. Maryla Koper CSL

Zdjęcia

Iwona Burdzanowska, ks. Marek Kuś

© Copyright by Kuria Metropolitalna w Lublinie, Lublin 2025

ISBN 978-83-940797-8-9

Wydawca

Kuria Metropolitalna w Lublinie
ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 2
20-105 Lublin

Druk i oprawa

Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium”
20-075 Lublin, ul. Ogrodowa 12
tel. 81 442 19 19, faks 81 442 19 16
e-mail: drukarnia@gaudium.pl
www.gaudium.pl

ARCYBISKUP METROPOLITA LUBELSKI

Lublin, 23 września 2025 r.

Nr 520/GH/2025

DEKRET

zatwierdzający i promulgujący statuty
III Synodu Archidiecezji Lubelskiej

Odpowiadając na potrzebę umocnienia wiary, pogłębienia jedności oraz wspierając odpowiedzialne uczestnictwo wszystkich wiernych w życiu i misji Kościoła, na mocy kan. 466 Kodeksu Prawa Kanonicznego, zatwierdzam statuty III Synodu Archidiecezji Lubelskiej.

Dokumenty synodalne, będące owocem modlitwy, refleksji i wspólnego rozeznawania drogi, promulguję jako prawo partykularne Archidiecezji Lubelskiej, obowiązujące od I Niedzieli Adwentu, czyli od 30 listopada 2025 roku. Niech postanowienia Synodu przyczyniają się do duchowej odnowy każdej przestrzeni życia w naszej Archidiecezji.

Realizację uchwał, z nadzieją na ich błogosławione owoce w życiu parafii, wspólnot, rodzin i każdego wiernego, zawierzam Najświętszej Maryi Pannie, Matce Bożej Płaczącej z archikatedry lubelskiej, a także naszym Świętym Patronom: św. Janowi Kantemu oraz św. Stanisławowi, Biskupowi i Męczennikowi.

Niech Archidiecezja Lubelska, wsłuchana w głos Ducha Świętego, coraz pełniej staje się Kościołem - domem i szkołą komunii, otwartym na każdego człowieka, odważnym w głoszeniu Ewangelii i wiernym swojej misji w zmieniającym się świecie.

ks. Adam Maszko
Kancierz

Stawisław Budzik
Arcybiskup Metropolita Lubelski

WPROWADZENIE

Kościół komunii i misji

Jako Kościół jesteśmy – jak przypomniał II Sobór Watykański – ludem złączonym w jedno miłością Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Święty Jan Paweł II zachęcał nas na początku III tysiąclecia chrześcijańskiej wiary, abyśmy czynili Kościół *domem i szkołą komunii*. Te słowa stały się inspiracją dla hasła i programu III Synodu Archidiecezji Lubelskiej, który został zwołany przez arcybiskupa metropolitę lubelskiego 25 marca 2019 r. Po okresie przygotowań, przedłużonych z powodu pandemii COVID-19, rozpoczęliśmy cztery lata temu jego obrady uroczystą celebrą w archikatedrze lubelskiej, 25 września 2021 r.

W trakcie obrad przyjęliśmy z radością wiadomość o zwołaniu przez papieża Franciszka XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów, którego tematyka współbrzmiała z naszymi intuicjami: *Ku Kościołowi synodalnemu – komunია, uczestnictwo, misja*. W dokumencie końcowym papieskiego synodu, opublikowanym pod koniec 2024 r., znajdujemy potwierdzenie słuszności naszej drogi: „Naszym zadaniem, wspieranym przez Ducha Świętego, jest sprawić, by Kościół był postrzegany jako gościnny dom, sakrament spotkania i zbawienia, szkoła komunii dla wszystkich synów i córek Bożych” (KKS 115).

Hasłem pontyfikatu papieża Leona XIV są słowa *In illo Uno unum*, co znaczy: „W tym Jednym [Chryście stanowią] jedno”. To hasło zaczerpnięte jest z komentarza św. Augustyna do Psalmu 127. Wielki Ojciec Kościoła wskazuje, że choć chrześcijanie są liczni i rozproszeni po całym świecie, to w Chryście stanowią jedno ciało. Wybór tego zawołania przez papieża Leona podkreśla jego dążenie do jedności i komunii w Kościele, co również potwierdza trafność tematyki podejmowanej w ramach III Synodu Archidiecezji Lubelskiej.

Lud Boży archidiecezji lubelskiej został zaproszony, aby wyruszyć w drogę, która nie jest jedynie serią spotkań czy debat, ale głębokim doświadczeniem Kościoła jako wspólnoty wiary. To zaproszenie było odpowiedzią na wezwanie Ducha Świętego, który nieustannie mówi do Kościoła, zachęcając do słuchania, rozeznawania i wspólnego szukania nowych sposobów głoszenia Ewangelii w realiach współczesnego świata. Synod diecezjalny, którego uwieńczeniem jest ta księga zawierająca owoce refleksji synodalnej oraz prawo partykularne archidiecezji lubelskiej, był czasem szczególnej łaski, momentem, w którym zatrzymaliśmy się, by spojrzeć na naszą drogę: z wdzięcznością za przeszłość, z odpowiedzialnością za teraźniejszość i z nadzieją na przyszłość. Głos zabierali liczni wierni: biskupi, prezbiterzy, osoby życia konsekrowanego i świeccy. Wszystkim uczestnikom zależało na żywym, autentycznym Kościele.

Hasło synodalne: *Kościół – dom i szkoła komunii* było nie tylko drogowskazem do podejmowania działań, lecz także zaproszeniem do głębszego przeżywania naszej tożsamości jako wspólnoty wierzących. Słowo „dom” przywołuje obraz Kościoła jako miejsca bliskości, bezpieczeństwa i wzajemnej troski, przestrzeni, w której każdy jest przyjęty, szanowany i otoczony miłością. Z kolei „szkoła” wskazuje na wymiar formacyjny, na Kościół jako miejsce nieustannego wzrastania w wierze, dojrzewania duchowego i uczenia się postawy służby oraz odpowiedzialności za wspólnotę. Skoro cały Kościół, zgodnie z soborową konstytucją *Lumen gentium*, „jest w Chrystusie niejako sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem oraz jedności całego rodzaju ludzkiego” (KK 1), to także наша lubelska wspólnota winna być znakiem i narzędziem jedności dla podzielonego społeczeństwa i świata.

Prosiliśmy w modlitwie synodalnej, aby postanowienia i owoce synodu uczyniły „nasz Kościół diecezjalny domem i szkołą komunii, abyśmy odkrywając Eucharystię jako źródło jedności i miłości, stawali się autentyczną wspólnotą wiary, w której każdy znajduje swoje miejsce”. Komunia jest konkretnym stylem życia Kościoła, a jego centrum stanowi Eucharystia – źródło jedności, miłości i siły do budowania wspólnoty. Pragniemy, aby każdy mógł odnaleźć w niej miejsce, niezależnie od wieku, doświadczenia czy życiowej historii, i poczuć się naprawdę potrzebny. Synod był zatem nie tylko czasem refleksji, lecz także impulsem do odnowy

archidiecezji, która winna wsłuchiwać się w głos Ducha Świętego oraz w potrzeby wiernych i odważnie odpowiadać na wyzwania współczesności.

Diecezja lubelska, erygowana bullą papieża Piusa VII *Quemadmodum Romanorum Pontificum* w 1805 r., przez dwieście dwadzieścia lat swojego istnienia przechodziła liczne przemiany. Jej dzieje wpisują się w burzliwą historię Polski: od epoki rozbiorów, przez wojny światowe, okres komunizmu, aż po współczesność naznaczoną globalizacją i dynamicznymi przemianami społecznymi. W tym kontekście dwa poprzednie synody diecezjalne odegrały ważną rolę jako momenty intensywnego duchowego i organizacyjnego skupienia, w których Kościół na ziemiach lubelskiej i chełmskiej starał się odpowiedzieć na znaki czasu.

Pierwszy synod, zwołany przez bp. Mariana Leona Fulmana w 1928 r., odbywał się w warunkach niedawno odzyskanej niepodległości. Po czasach narodowej niewoli i prześladowań Kościół szukał jedności, tożsamości i nowego porządku. Był to moment, w którym należało nie tylko odbudować struktury kościelne, lecz także umocnić wiarę i nadzieję w sercach ludzi, często poranionych przez trudną historię. Synod ten miał być mocnym fundamentem, który pozwoli kształtować życie religijne w niepodległej Polsce.

W styczniu 1939 r. ten sam biskup wydał dekret rozpoczynający prace przygotowawcze do kolejnego synodu diecezjalnego, którego obrady planowano jeszcze na ten sam rok. Niestety, wybuch wojny uniemożliwił realizację tych zamierzeń. Głównym celem synodu miało być zaktualizowanie prawa diecezjalnego zgodnie z bieżącymi potrzebami.

Drugi synod, odbywający się w latach 1977–1985 pod przewodnictwem bp. Bolesława Pylaka, był odpowiedzią na przełomowe wydarzenie Soboru Watykańskiego II. W czasach PRL-u, przy ograniczonej wolności i dużej presji ideologicznej, diecezja podjęła próbę otwarcia się na ducha soborowej odnowy i wprowadziła w życie zasady większego zaangażowania świeckich, liturgicznej reformy oraz dialogu ze współczesnym światem. Był to czas, w którym Kościół, choć poddany wielu zewnętrznym naciskom, odważnie szukał wewnętrznego odrodzenia. W czasie trwania synodu wszedł w życie nowy Kodeks prawa kanonicznego, do którego dostosowano prawo diecezjalne.

III Synod Archidiecezji Lubelskiej, będący kontynuacją tej tradycji, wpisuje się w nowy, złożony kontekst. Jego oblicze ukształtowały nie tylko wydarzenia w Kościele powszechnym, świadectwo i nauczanie kolejnych biskupów i arcybiskupów lubelskich, lecz także nowe wyzwania współczesności. Należą do nich zmniejszająca się frekwencja wiernych uczestniczących w praktykach religijnych, gwałtowny spadek liczby powołań kapłańskich i zakonnych, odchodzenie od wiary wielu ludzi młodych, coraz silniejsze zjawisko migracji oraz rozwój technik komunikacji w świecie cyfrowym. Stawiają one przed Kościołem pytania o formy obecności, język przepowiadania i sposoby duszpasterstwa.

Rosnąca potrzeba nowej ewangelizacji nie jest jedynie hasłem, lecz realnym wezwaniem do tego, by Kościół odnalazł siebie na nowo jako wspólnotę misyjną, zdolną dotrzeć do serca człowieka XXI w. Oddając do rąk diecezjan księgę synodalną, chcemy odważnie powtórzyć za papieżem Leonem XIV: „Chrystus idzie przed nami. Świat potrzebuje Jego światła”.

Podpisanie dekretu zwołującego III Synod Archidiecezji Lubelskiej odbyło się w uroczystość Zwiastowania Pańskiego, 25 marca 2019 r. Wtedy też rozpoczęły prace Komisja Przygotowawcza i sekretariat. Synod przygotowywany początkowo w cieniu pandemii, w atmosferze niepewności i izolacji, stał się przestrzenią duchowej bliskości i wspólnoty. W liście metropolity lubelskiego na Wielki Post 2019 r. czytamy, że „Uczestnictwo w procesie synodalnym ma pogłębiać świadomość przynależności do Kościoła i odpowiedzialność za jego misję ewangelizacyjną. Winno wzmacniać jedność między biskupem i prezbiterium oraz między kapłanami i wiernymi świeckimi”.

Prace konsultacyjne odbywały się w zespołach parafialnych i dekanalnych oraz w dwunastu komisjach tematycznych. Za pośrednictwem parafii i dekanatów angażowano możliwie jak największą liczbę wiernych, a komisje eksperckie przygotowywały materiały, pytania i tematy do dalszych prac. Celem działalności każdej komisji było sporządzenie pierwszej wersji dokumentu, który następnie przedstawiano członkom synodu podczas dziewięciu sesji plenarnych.

Członkami III Synodu Archidiecezji Lubelskiej było dwieście trzydzieści siedem osób, zarówno duchownych, jak i świeckich. Należy

doliczyć do tego członków komisji synodalnych, Komisji Głównej i Komisji Przygotowawczej, zespołów i sekretariatu. W sumie zaangażowanych było niemal czterysta osób. Wśród nich znaleźli się przedstawiciele instytucji diecezjalnych, świata akademickiego, księży dziekani, świeccy i duchowni reprezentanci poszczególnych dekanatów, a także osoby z różnych środowisk archidiecezji, mianowane przez arcybiskupa. Udało się włączyć w prace synodu różne powołania, charyzmaty i apostołaty. Wszyscy członkowie mieli prawo do zabierania głosu, zgłaszania uwag oraz głosowania nad projektami dokumentów. Nad całością prac czuwała Komisja Główna pod przewodnictwem arcybiskupa.

W prace synodu można było włączyć się poprzez modlitwę w intencji jego owoców, a także przez udział w działaniach parafialnych i dekanalnych zespołów synodalnych. Każdy miał również możliwość przesłania swoich propozycji i uwag do sekretariatu przez cały okres trwania synodu. Dzięki różnym inicjatywom zaczęły się tworzyć przestrzenie realnego spotkania i słuchania, nie tylko pomiędzy duchowieństwem i świeckimi, lecz także pomiędzy różnymi środowiskami, pokoleniami, wspólnotami. To wszystko zaczęło budować klimat zaufania i odpowiedzialności. Coraz więcej wiernych dostrzegało, że Kościół to przede wszystkim żywa wspólnota, którą się buduje i za którą bierze się odpowiedzialność.

Ojciec Święty Franciszek przypomniał, że synodalność nie jest jedną z wielu możliwych opcji funkcjonowania wspólnoty wierzących, ale stanowi sam rdzeń jej tożsamości, sposób, w jaki Kościół istnieje, działa i rozeznaje swoje posłannictwo. Synodalność to nie jednorazowe wydarzenie, ale proces, który przenika całą rzeczywistość Kościoła: od parafii, przez diecezję, po Stolicę Apostolską. To styl życia zakorzeniony w Ewangelii, zakładający wspólne podążanie pasterzy i wiernych ku Chrystusowi oraz nieustanne wsłuchiwanie się w głos Ducha Świętego, który przemawia przez „żywe kamienie” budujące wspólnotę na mocy sakramentu chrztu.

To Kościół, który nie zamyka się w strukturach jak w twierdzy, ale otwiera okna i drzwi, by wpuścić świeże tchnienie Ducha. To Kościół, który rezygnuje z pozycji władzy na rzecz służby, z uprzywilejowania na rzecz solidarności. To Kościół pielgrzymujący, może niepewny siebie w swoich ludzkich i grzesznych strukturach, ale pewny swojego Pana.

Synod lubelski jako doświadczenie wspólnej drogi potwierdził, że możliwa jest odnowa życia kościelnego realizowana przez powrót do źródeł: do Ewangelii, do wspólnoty, do obecności Boga w drugim człowieku.

Zakończenie synodu w Roku Jubileuszowym 2025 i w dniu dwieście dwudziestej rocznicy erygowania diecezji lubelskiej ma charakter symboliczny: tak jak jubileusz w Biblii był czasem odnowy, przebaczenia i powrotu do źródeł, tak i ten moment stał się wezwaniem do nowego początku. Oto wierni nie tylko dziękują za przebytą drogę – za świadectwo świętych patronów: Stanisława, Biskupa i Męczennika, i Jana Kantego, błogosławionych męczenników II wojny światowej pochodzących z ziemi lubelskiej, profesora KUL Karola Wojtyły – św. Jana Pawła II, błogosławionego biskupa lubelskiego i Prymasa Tysiąclecia Stefana Wyszyńskiego oraz tylu innych świadków Ewangelii.

Przed wszystkim pragniemy z odnowioną siłą ducha wkroczyć w przyszłość. Nie jako ci, którzy bronią się przed zmianą, ale jako ci, którzy zaufali Bogu i gotowi są budować Kościół synodalny: wspólnotowy, misyjny i otwarty. Jak wędrowcy o świcie, którzy po nocy czuwania widzą, że horyzont rozjaśnia się światłem nadziei, stajemy dziś na progu nowego etapu w historii archidiecezji lubelskiej.

Owocem wspólnej drogi jest niniejsza księga synodalna. Jej I część, *Odnówić oblicze Kościoła*, jest zapisem refleksji synodalnych, rozpoczętych w parafiach i dekanatach, podsumowanych w komisjach synodalnych i przedyskutowanych podczas sesji synodalnych. Część II zawiera prawo partykularne archidiecezji lubelskiej. Jest ono zaktualizowane i znowelizowane, uwzględnia sugestie, jakie padały w trakcie spotkań i obrad synodalnych. W części III umieszczono statuty i regulaminy, które były rozproszone w wielu dokumentach. Tak więc księga synodalna stanowi obecnie swoistą mapę pielgrzymy z oznaczonymi ścieżkami, drogowskazami, punktami orientacyjnymi chroniącymi przed chaosem i nieporządkiem.

Serdeczne podziękowanie należy się wszystkim, którzy z oddaniem włączyli się w przygotowanie i przebieg III Synodu Archidiecezji Lubelskiej. To dzięki wspólnemu wysiłkowi biskupów, prezbiterów archidiecezji, osób konsekrowanych oraz wiernych świeckich synod mógł zaistnieć jako przestrzeń otwarta na działanie Bożego Ducha.

Należy szczególnie docenić pracę członków zespołów redakcyjnego, legislacyjnego i teologicznego, którzy z wielką starannością i odpowiedzialnością czuwali nad zachowaniem spójności treści, wierności nauce Kościoła i jasności przekazu. Dzięki ich zaangażowaniu możliwe były zarówno refleksja teologiczno-pastoralna, jak i jej przełożenie na przepisy prawne, które będą służyć Kościołowi lokalnemu przez kolejne dziesięciolecia.

Ufamy, że duch synodu znajdzie odzwierciedlenie w codziennym życiu archidiecezji, duchowieństwa, wspólnot parafialnych oraz ruchów i stowarzyszeń. Niech w kolejnych latach spełniają się słowa zapisane w synodalnym hymnie: „Jednego serca i jednego ducha, budujmy świętą komunię Kościoła, niech jego Matka naszych prośb wysłucha i tam prowadzi, gdzie nas Jezus woła”.

HYMN SYNODU

Na melodię: *Panie, dobry jak chleb*

*Duchu Święty, Twa moc
Niechaj odnowi oblicze Kościoła,
Bo Tyś do wiary swój lud powołał
I w swej miłości zachował.*

Ojciec nas wezwał, by iść wspólną drogą,
Syn nas odnowił przez swe zmartwychwstanie.
Idźmy więc razem i przynieśmy owoc,
W każdym z nas słowo niech się ciałem stanie.

*Duchu Święty, Twa moc
Niechaj odnowi oblicze Kościoła,
Bo Tyś do wiary swój lud powołał
I w swej miłości zachował.*

Jednego serca i jednego ducha,
Budujmy świętą komunię Kościoła,
Niech jego Matka naszych prośb wysłucha
I tam prowadzi, gdzie nas Jezus woła.

*Duchu Święty, Twa moc
Niechaj odnowi oblicze Kościoła,
Bo Tyś do wiary swój lud powołał
I w swej miłości zachował.*